

2. 1. 2009

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zásadní změny v nemocenském pojištění od 1. ledna 2009: co by měl vědět zaměstnanec

Nový zákon o nemocenském pojištění přináší zásadní změny pro zaměstnance. Kterí zaměstnanci jsou nově nemocensky pojištěni, jaké dávky náleží zaměstnanci a jak zaměstnanec uplatní nárok na dávku? Základní informace pro zaměstnance, aby se lépe zorientovali v novém systému nemocenského pojištění, přináší Česká správa sociálního zabezpečení. Následující informace se týkají jen období od 1. 1. 2009. U dávek z nemocenského pojištění, jejichž nárok přechází z roku 2008 do roku 2009, se použijí dosavadní právní předpisy.

Povinně jsou při splnění stanovených podmínek účastni nemocenského pojištění **zaměstnanci a nově také smluvní zaměstnanci**, tj. zaměstnanci zahraničního zaměstnavatele, kteří pracují pro smluvního zaměstnavatele se sídlem v České republice. Ve srovnání s dosavadní úpravou se z okruhu nemocensky pojištěných osob od 1. ledna 2009 vypouštějí společníci a jednatele společnosti s ručením omezeným a komanditisté komanditní společnosti, členové družstev, u nichž podmínkou členství není pracovní vztah k družstvu, a dále studenti a žáci.

Zaměstnanec je **nemocensky pojištěn**, jestliže splňuje následující **tři** základní **podmínky**:

- vykonává zaměstnání na území ČR nebo přechodně mimo území ČR, pokud je místo výkonu práce trvale v ČR,
- zaměstnání trvalo nebo mělo trvat alespoň **15 kalendářních dnů**,
- sjednaná mzda či plat ze zaměstnání za kalendářní měsíc musí dosáhnout alespoň tzv. **rozhodného příjmu**; pro rok 2009 se jedná o částku **2 000 Kč**.

Pokud bude zaměstnání trvat sice déle než 15 kalendářních dnů, ale sjednaný příjem bude nižší než 2 000 Kč, jedná se o zaměstnání malého rozsahu. Při výkonu **zaměstnání malého rozsahu** bude zaměstnanec pojištěn jen v těch **kalendářních měsících**, v nichž **dosáhl příjmu** ve výši aspoň **2 000 Kč**.

Dávky, které se vyplácí z nemocenského pojištění zaměstnancům jsou:

- **nemocenské**,
- **ošetřovné**,
- **peněžitá pomoc v mateřství** (tzv. mateřská) a
- **vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství**.

Všechny dávky, na které vznikne nárok v roce 2009, budou nově **vyplácet pouze okresní** (v Praze Pražská a v Brně Městská) **správy sociálního zabezpečení** (OSSZ/PSSZ/MSSZ).

Při souběhu nároků na tutéž dávku z více pojištění zakládajících účast na nemocenském pojištění se nově poskytne **ze všech zaměstnání** pouze jedna **dávka**, která se vypočte z příjmů dosažených ve všech těchto pojištěních.

Nemocenské se vyplácí **od 15. dne pracovní neschopnosti** až do jejího ukončení, maximálně však 380 kalendářních dnů počítaných od vzniku dočasné pracovní neschopnosti (včetně zápočtů

předchozí doby trvání dočasné pracovní neschopnosti). **Poskytuje se za kalendářní dny** zaměstnanci, který byl uznán dočasně práceneschopným (nebo mu byla nařízena karanténa). Pracujícím starobním nebo plně invalidním důchodcům se nemocenské poskytuje po dobu nejvýše 70 kalendářních dnů (v rámci jedné pracovní neschopnosti a jednoho kalendářního roku) a skončením zaměstnání nárok na výplatu nemocenského zaniká.

Prvních 14 dní pracovní neschopnosti dostane zaměstnanec od svého zaměstnavatele **náhradu mzdy**. A to za **pracovní dny** a jen v době trvání pracovního vztahu. Od 15. kalendářního dne pracovní neschopnosti vyplácí nemocenské OSSZ/PSSZ/MSSZ.

V době pracovní neschopnosti stanoví ošetřující lékař **práceneschopnému režim, který je povinen dodržovat**, mimo jiné zdržovat se na uvedené adrese místa pobytu v době pracovní neschopnosti a dodržovat dobu povolených vycházek. Práceneschopný pojištěnec je povinen umožnit příslušné OSSZ/PSSZ/MSSZ, nebo v době prvních 14 dní pracovní neschopnosti zaměstnavateli, kontrolu dodržování režimu. Za porušení režimu může OSSZ/PSSZ/MSSZ nemocenské snížit nebo zcela odebrat, a to nejdéle na sto kalendářních dnů. Obdobně má podle zákoníku práce možnost snížit nebo odejmout v prvních 14 kalendářních dnech náhradu mzdy zaměstnavatel.

Ošetřovné dostává zaměstnanec, pokud nemůže vykonávat zaměstnání z důvodu **ošetřování nemocného člena domácnosti**. Náleží rovněž v případě, kdy zaměstnanec nemůže pracovat, neboť musí pečovat o zdravé dítě mladší 10 let, protože školské nebo dětské zařízení bylo uzavřeno (z důvodu havárie, epidemie, jiné nepředvídané události), dítěti byla nařízena karanténa, nebo osoba, která jinak o dítě pečuje, sama onemocněla. Ošetřovné **vyplácí od prvního dne** příslušná OSSZ/PSSZ/MSSZ po dobu **nejdéle 9 kalendářních dní**, popř. 16 kalendářních dní u osamělého zaměstnance, který má v trvalé péči dítě ve věku do 16 let, které neukončilo povinnou školní docházku. Rodiče či jiné oprávněné osoby se přitom mohou jednou v ošetřování vystřídat. **Potvrzení „Rozhodnutí o potřebě ošetřování (péče)“ vystaví** pro tyto účely zaměstnanci **ošetřující lékař** dítěte nebo nemocného člena domácnosti. Dříve se tato dávka jmenovala podpora při ošetřování člena rodiny.

Peněžité pomoci v mateřství (PPM), tzv. mateřská, se vyplácí po dobu 28 týdnů, popř. 37 týdnů při vícečetném porodu. Pojištěnka může začít čerpat mateřskou nejdříve 8 týdnů před očekávaným termínem porodu. Podmínkou nároku na PPM je trvání nemocenského pojištění alespoň po dobu 270 kalendářních dnů v posledních dvou letech před nástupem na mateřskou dovolenou. **Žádost o PPM jí potvrdí ošetřující lékař** (gynekolog), který na formuláři vyplní pravděpodobný den porodu. PPM mohou ve více případech než dosud čerpat také muži.

Vyrovňovací příspěvek v těhotenství a mateřství se poskytuje zaměstnankyni, která byla **z důvodu těhotenství a mateřství dočasně převedena na jinou práci a z ní má bez svého zavinění nižší výdělek**. Dávka se poskytuje těhotné zaměstnankyni nebo matce do konce 9. měsíce po porodu, pokud vykonávala práci, která je těmto ženám zakázána. Také zaměstnankyni, která **nemůže vykonávat dosavadní práci**, protože podle lékařského posudku ohrožuje její těhotenství, mateřství nebo kojení. Poskytuje se **za kalendářní dny**, v nichž trvalo převedení na jinou práci. Těhotné zaměstnankyni se vyplácí nejdéle do počátku šestého týdne před očekávaným dnem porodu. Z důvodu mateřství se vyrovnávací příspěvek poskytuje do konce 9. měsíce po porodu a u žen, které kojí, pak po dobu kojení. Potvrzení **vystavuje** ošetřující lékař (gynekolog), lékař závodní preventivní péče a zaměstnavatel.

Zaměstnanec uplatní nárok na dávku u svého zaměstnavatele předložením příslušného tiskopisu, (tj. např. rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti - tzv. neschopenka, žádost o peněžité pomoci v mateřství), který zpravidla vystavuje ošetřující lékař. **Zaměstnavatel pak žádost o dávku spolu s podklady pro stanovení výše dávky zašle OSSZ/PSSZ/MSSZ**. Ta nárok na

dávku posoudí a dávku vyplatí nebo v opačném případě vydá rozhodnutí o zamítnutí dávky. Dávka se vyplácí ve lhůtě jednoho měsíce následujícího po dni, v němž byla řádně vyplněná žádost, resp. potřebné doklady doručeny příslušné správě sociálního zabezpečení. **Zaměstnanec si volí způsob výplaty dávky** - bezhotovostní výplatu na účet vedený u peněžního ústavu v ČR, nebo výplatu v hotovosti (**poštovní poukázkou**). Ve druhém případě je dávka snížena o náklady za doručení.

Zdroj: ČSSZ

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Sdílení elektřiny v obecních projektech, změny po 1.8.2026 a zapojení bateriových úložišť](#)
- [Jak naložit s „oznámením“ přestupku soukromých osob? A je to vlastně oznámením ve smyslu zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich?](#)
- [Systémová podjatost ve správním řízení aneb požadavek na překročení nadkritické míry rizika systémové podjatosti](#)
- [Bezpečnostní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulatorní požadavky a praktické aspekty](#)
- [Pacht závodu a zákaz přenechání věci třetí osobě](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Nepravomocné povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)